

Úvod do trestního práva procesního

JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.
3.5.2023

PRÁVNICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Pojem TPP

- Odvětví práva, které upravuje trestněprávní vztahy vznikající v trestním řízení

Trestní řízení = zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení i jiných osob na řízení zúčastněných, jehož **cílem je**:

- zjistit, zda byl spáchán TČ
- zjistit pachatele a uložit mu trest nebo ochranné opatření
- vykonat rozhodnutí
- působit k upevňování zákonnosti, zamezování v trestné činnosti a k výchově občanů

účel trestního řízení – ochrana veřejného zájmu na spravedlivém potrestání pachatele, předcházení a zamezování trestné činnosti

Procesní vztah

- vztah mezi subjekty trestněprocesních práv a povinností
- vztah mezi orgány činnými v trestním řízení (OČvTRŘ) a osobou, proti níž se řízení vede
- **orgány činné v trestním řízení:**
  - soud
  - státní zástupce (SZ)
  - policejní orgán (PO)

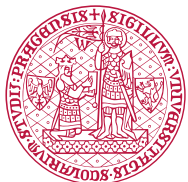
Prameny TPP

- 1) Ústava
- 2) Listina základních práv a svobod
- 3) Mezinárodní smlouvy
  - Všeobecná deklarace lidských práv, Úmluva o právech dítěte, Úmluva proti mučení a jiným krutým, nelidským nebo ponižujícím trestům nebo zacházením
- 4) Trestní řád (141/1961 Sb.)
- 5) Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (218/2003 Sb.)
- 6) amnestijní rozhodnutí prezidenta republiky (nikoliv individuální milosti)
- 7) rozhodnutí Ústavního soudu
- 8) právní předpisy EU
- 9) další zákony – o soudech a soudcích, o Policii, o výkonu vazby, o znalcích a tlumočnících, o Probační a mediační službě,....

Základní zásady TPP

- **Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů (z. zákonnosti)**
  - procesní vyjádření zásady nullum crimen sine lege
- **Zásada presumpce nevinny**
- **Zásada oficiality**
  - OČvTŘ postupují z úřední povinnosti, nevyčkáávají aktivity stran
- **Zásada legality**
  - státní zástupce je povinen stíhat všechny TČ o nichž se dozví
- **Zásada rychlosti TŘ**
  - projednání věcí urychleně bez zbytečných průtahů
- **Zásada přiměřenosti**
  - šetření práv a svobod osob, jejichž se úkony TŘ dotýkají

Základní zásady TPP

- **Zásada vyhledávací**
  - OČvTŘ objasňují skutek i bez návrhu stran
- **Zásada volného hodnocení důkazů**
  - OČvTŘ hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností, není dána váha jednotlivých důkazů
- **Zásada obžalovací**
  - trestní stíhání před soudy je možné jen na základě podání SZ
- **Zásada veřejnosti**
- **Zásada ústnosti a zásada bezprostřednosti**
- **Zásada zajištění práva na obhajobu**
- **Zásada zvláštního šetrného přístupu k poškozenému**

Subjekty TŘ

= vykonávají vlastním jménem vliv na průběh a řízení

- zákon jim k uskutečnění tohoto vlivu přiznává určitá procesní práva a povinnosti

druhy:

- OČvTŘ
- osoba, proti níž se trestní řízení vede
  - podezřelý, obviněný, obžalovaný, odsouzený
- poškozený
- zúčastněná osoba
- osoby se samostatnými obhajovacími právy
- orgán pověřený péčí o mládež v řízení proti mladistvým
- svědkové, znalci, tlumočníci

Soudní soustava

Soudnictví v trestních věcech vykonávají:

- okresní soudy (obvodní soud v Praze, městský soud v Brně)
- krajské soudy (městský soud v Praze)
- Vrchní soud (Praha, Olomouc)
- Nejvyšší soud

Věcná a funkční příslušnost soudů

Okresní soud – dle ust. § 16 TŘ

Krajský soud – ust. § 17 TŘ (a contrario k § ust. § 16 TŘ):

- 1) dolní hranice TOS nejméně 5 let (základní trestní sazba)
- 2) taxativně vyjmenované TČ dle § 17/1/a-d;
- dále je odvolacím soudem

Vrchní soud – odvolací soud

Nejvyšší soud – dovolání, SPZ

Místní příslušnost soudů

Dle § 18 TŘ:

- 1) místo, kde byl TČ spáchán
- 2) místo, kde obviněný bydlí, pracuje nebo se zdržuje
- 3) místo, kde TČ vyšel najevo

ZSVM – důležitá ustanovení § 37 a § 39 ZSVM

Státní zástupce

Před soudem:

- 1) postavení strany
- 2) povinen dokazovat vinu
- 3) být přítomen při hlavním líčení (§202/I TŘ)
- 4) právo účasti na veřejném zasedání (§ 234/2 TŘ)
- 5) právo provést vlastní dokazování u hlavního líčení
- 6) právo podat opravné prostředky.

Zastupuje veřejný zájem – zájem většiny společnosti na daném území a v dané době.

Povinen stíhat všechny TČ, o kterých se dozví (*zásada legality*).

Státní zástupce

- Práva a povinnosti (**je oprávněn a odpovídá za**):

- 1) uložit policejnímu orgánu provedení takových úkonů, které je oprávněn provést a kterých je třeba k objasnění věci a ke zjištění pachatele.
- 2) za použití operativně pátracích prostředků (§ 158b – 158e TŘ).
- 3) vyžadovat od policejního orgánu (PO) spisy, zprávy o postupu atd.
- 4) odejmout věc PO a učinit opatření, aby byla přikázána jinému PO.
- 5) dočasně odložit zahájení trestního stíhání.
- 6) účastnit se provádění úkonů PO
- 7) provést jednotlivý úkon nebo i celé vyšetřování.
- 8) vracet věc PO se svými pokyny k doplnění.
- 9) rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření, která může nahradit svými vlastními
- 10) odložit trestní věc z důvodu ust. § 172/2c TŘ (dosaženo účelu TŘ prověřováním)

Státní zástupce

Výlučná oprávnění státního zástupce: v ust. § 175 TŘ

- 1) rozhodovat o zastavení, podmíněném zastavení, přerušení trestního stíhání nebo o postoupení věci
- 2) podat obžalobu (§ 176/I TŘ), návrh na potrestání u zkráceného přípravného řízení (§ 179a-§179f TŘ)
- 3) rozhodovat o prodloužení vazby, o propuštění z vazby, ponechání ve vazbě
- 4) nařídít zajištění majetku obviněného, nebo zrušit takové zajištění.
- 5) nařídít exhumaci mrtvoly
- 6) provést předběžné šetření k extradici

Policejní orgány

- Působnost policie stanoví jednak zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, pro oblast trestního řízení pak trestní řád
- § 12 odst. 1 řadí mezi OČTŘ také policejní orgán – ten vystupuje zejména ve stadiu, které předchází řízení před soudem, jeho činnost je však v trestním řízení širší
- Policejní orgán může být kdykoliv v řízení před soudem požádán předsedou senátu o opatření jednotlivého důkazu, předvedení osob, doručení písemností a je povinen předsedovi senátu urychleně vyhovět (§ 183 odst. 1 TŘ)

Úkoly policejního orgánu

- V předsoudním stadiu řízení je hlavním úkolem pod dozorem státního zástupce prověřovat trestní oznámení a ostatní podněty k trestnímu stíhání a vyšetřovat
- Policista plní úkoly OČTŘ od okamžiku, kdy učinil první úkon podle trestního řádu – je orgánem vyšetřovacím
- Je vázán pokyny státního zástupce – ten je dává příslušnému útvaru nebo konkrétnímu policistovi
- Postupuje z vlastní iniciativy a rychle
- Samostatně, meritorně však nerozhoduje

Podezřelý, obviněný a právo na obhajobu

Podezřelý – osoba, která byla v souladu s TŘ zadržena a dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání

Obviněný – ten proti němuž bylo zahájeno trestní stíhání

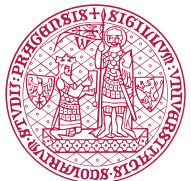
- obviněnému je TŘ přiznáváno velké množství práv, které zajišťují jeho ochranu (musíme mít na paměti zásadu presumpce nevinny)

a) právo hájit se sám a prostředky podle vlastního uvážení

- osobně se účastnit jednání před soudem, vyjadřovat se ke všem skutečnostem, klást vyslychanému otázky, nahlížet do spisu, právo na závěrečnou řeč, **NENÍ POVINEN VYPOVÍDAT!**

b) právo mít obhájce a radit se s ním o způsobu obhajoby

c) právo aby OČvTŘ postupovaly tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti

Obviněný

Jen obviněného lze vzít do vazby

Jen proti obžalovanému:

- a) lze konat hlavní líčení
- b) lze konat veřejné zasedání o odvolání

Pouze na odsouzeném lze vykonat trest nebo ochranné opatření.

Práva obviněného

Má právo vyjádřit se ke všem okolnostem, které se mu kladnou za vinu, a k důkazům o nich, **nemá povinnost vypovidat!**

Musí být vždy poučen o právu opravných prostředků.

Další práva:

- 1) nahlížet do spisu (§ 65 TŘ)
- 2) uvádět okolnosti a důkazy k obhajobě (§ 92/2 TŘ)
- 3) právo být přítomen projednávání věci
- 4) činit návrhy a podávat žádosti (§ 89/2, 166, 216, 235/3 TŘ), činit námitky podjatosti (§ 31/1 TŘ)
- 5) podávat opravné prostředky stížnost, odvolání, odpor (proti trestnímu příkazu).

Může podat :

- 1) dovolání (§ 256a a násl. TŘ)
- 2) návrh na povolení obnovy trestního řízení (§ 278 TŘ)
- 3) podnět ke SPZ
- 4) podnět k mimořádnému kasačnímu oprávnění NSZ (§ 174a TŘ) u zastavení trestního stíhání

Povinnosti obviněného

Povinnosti obviněného v trestním řízení:

- 1) dostavit se na předvolání
- 2) podrobit se předvedení
- 3) uvést při prvním výslechu doručovací adresu
- 4) strpět úkony ke zjištění totožnosti
- 5) strpět prohlídku těla a jiné podobné úkony
- 6) strpět odběr vzorků na provedení DNA analýzy
- 7) zúčastnit se rekognice a konfrontace
- 8) strpět nezbytně nutné zajišťovací úkony
- 9) podrobit se vyšetření duševního stavu

Obhájce a jiné osoby s obhajovacími právy

obhájce = právní zástupce osoby, proti níž se řízení vede

- výlučně ADVOKÁT
- nezávislý, vázán příkazy klienta, pokud nejsou v rozporu se zákonem
- poskytuje právní pomoc, hájí zájmy obviněného, jen ve prospěch obviněného, vázán povinností mlčenlivosti

jiné osoby s obhajovacími právy

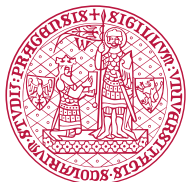
- zákonný zástupce (jedná jménem zastoupeného)
  - příbuzní v pokolení přímém, sourozenci, manžel, partner, druh, osvojitel, OSPOD,..... (jednají svým jménem)
- tyto osoby mohou jednat pouze ve prospěch obviněného

Práva a povinnosti obhájce

Práva a povinnosti obhájce:

- Předkládat návrhy a žádosti, opravné prostředky (§ 65),
- Účastnit se procesních úkonů (§ 165),
- Poskytovat právní rady klientovi,
- Nahlížet do spisů, činit výpisy, provádět úkony, účastnit se vyšetřovacích úkonů jako obviněný
- Mluvit s obviněným bez přítomnosti třetí osoby
- Klást otázky vyslychaným osobám (§ 165/1), právo závěrečné řeči (§ 216),
- Právo na doručení rozhodnutí a vyrozumění o úkonech (§§ 130/2, 137/2,3, 196/1) právo prostudovat spis (§ 166),
- Být vyrozuměn o hlavním líčení a veřej. zasedání (§§ 198/2, 233, 275/2),
- Povinnost převzít nutnou obhajobu.
- Vykonávat obhajovací práva i proti vůli klienta (§ 41/4).

Poškozený

poškozený = ten komu bylo TČ ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel TČ obohatil

- existují TČ, u kterých je vyžadován **souhlas poškozeného** s trestním stíháním osoby, která se TČ dopustila (mezi pachatelem a poškozeným je příbuzenský nebo obdobný vztah)
  - v případě, že poškozený tento souhlas nedá, je trestní stíhání nepřípustné
- z důvodu ochrany poškozeného je možné uložit předběžné opatření (zákaz určitého jednání obviněného) – např. zákaz styku

Poškozený a jeho práva

a) obecná práva:

- právo na poučení,
- právo být zastupován a dát se zastupovat zmocněncem

b) právo poškozeného na náhradu škody:

- právo na náhradu škody od obviněného,, právo uplatňovat návrhy na dosažení náhrady škody
- právo na zajištění majetku na náhradu škody (předběžné opatření provádí státní zástupce)
- uplatnitelnost nejpozději při hlavním líčení po přednesení obžaloby, před zahájením dokazování

c) procesní práva poškozeného:

- navrhopvat provedení důkazů v trestním řízení
- právo vyjádřit se k provedenému důkazu
- právo nahlížet do spisu a činit si výpisy
- právo zúčastnit se hlavního líčení a aktivně do jeho průběhu zasahovat
- právo na závěrečnou řeč

Poškozený a jeho práva

- d) právo být informován o stavu trestního řízení a podávat opravné prostředky proti rozhodnutím, která se jej přímo dotýkají včetně práva na odvolání do rozsudku co do výroku o náhradě škody
- e) dispoziční právo udělovat souhlas k trestnímu stíhání u vybraných trestných činů (§ 163)
- f) právo být informován o propuštění nebo útěku obviněného (odsouzeného) z věznice či zadržení
- g) právo vzdát se nároku na náhradu škody,
- h) v řízení o odklonech právo na uspokojení jeho nároků na náhradu škody,
- i) právo být informován o propuštění odsouzeného z OL, nebo v případě že z OL utekl, nebo propuštění z výkonu zabezpečovací detence.

Dokazování

- **účelem** dokazování je zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí OČvTŘ

dělení důkazů:

1. usvědčující x ospravedlňující
  2. původní x odvozené
  3. přímé x nepřímé
    - a) výpověď svědka o tom, že poškozený mu před smrtí řekl, že ho zastřelila osoba A
      - **odvozený** (svědek to sám neviděl) a **přímý** (dokazuje hlavní skutečnost)
    - b) nalezení vražedného nástroje s otisky prstů
      - **původní** (svědčí přímo o dokazované věci) a **nepřímý** (dokazuje, že dotyčný měl zbraň v ruce, ale ne, že s ní skutečně vraždil)
-

Jednotlivé důkazní prostředky

- TŘ stanoví, že *za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci*
  1. Výpověď obviněného
  2. Výpověď svědka
  3. Odborné vyjádření
  4. Znalecký posudek
  5. Ohledání
  6. Důkaz listinný
  7. Zvláštní způsoby dokazování
    - konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce

Zajištění osob

U obviněného rozlišujeme:

- 1) předvolání
- 2) předvedení
- 3) pořádková pokut
- 4) zákaz vycestování do zahraničí
- 5) zadržení
- 6) příkaz k zatčení
- 7) vazba

U podezřelého - zadržení

Vazba

= dočasné omezení osobní svobody obviněného, které má zajišťovací funkci

zákonné podmínky: bylo zahájeno trestní stíhání (obviněný) + existence konkrétních skutečností, které odůvodňují obavy že:

- a) obviněný uprchne a bude se skrývat, aby se vyhnul trestnímu stíhání (**vazba útěková**)
- b) bude působit na dosud nevyslechnuté svědky/spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování (**vazba koluzní**)
- c) bude opakovat trestnou činnost/dokoná TČ/vykoná připravovaný TČ (**vazba předstižná**)

+ soudce rozhodne o důvodnosti vazby, jedná se o TČ s hodní hranicí sazby 2 roky (úmyslný TČ)/3 roky (nedbalostní TČ), jen pokud nelze účelu trestního řízení dosáhnout jinak

FAKULTATIVNÍ = nemusí být vzat do vazby ani při splnění podmínek

Vazba

délka trvání vazby: vazba jen po nezbytně nutnou dobu

- koluzní vazba max. 3 měsíce
  - ostatní vazby podle závažnosti TČ (max. 1-4 roky)
- vazba je možné i v případě mladistvých – maximální délka snížena na polovinu času + další odlišnosti
- obviněný může kdykoli žádat o propuštění na svobodu, OČvTŘ jsou povinny průběžně zkoumat, zda trvají důvody/ zda se nezměnily/ zda vazbu nelze nahradit

započtení: doba strávená ve vazbě se započítává do doby výkonu trestu

Zajištění věcí

Jednotlivé úkony směřující k zajištění věci můžeme dělit na:

1. Úkony směřující k vydání nebo odnětí věci

- Výzva k vydání (§ 78) a po něm následující vydání, Odnětí věci (§ 79)

2. Úkony, jejichž společným rysem je prohlídka:

- Domovní prohlídka (§ 82 odst. 1)
- Osobní prohlídka (§ 82 odst. 3,4)
- Prohlídka jiných prostor a pozemků (§ 82 odst. 2), Vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemek (§ 83c)

3. Úkony směřující k zajištění majetku:

- Zadržení zásilky (§ 86), Otevření zásilky (§ 87), Záměna zásilky (§ 87a), Sledování zásilky (§ 87b)

4. Úkony směřující k zajištění informací:

- Odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88)
- Získání informací o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88a)

Domovní prohlídka

Domovní prohlídka (§ 82/1)

- Předpoklad důvodného podezření, že v bytě nebo v jiném prostoru sloužícím k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících se nachází věc důležitá pro trestní řízení, nebo se v nich skrývá osoba podezřelá ze spáchání TČ
- „obydlí“ – dům, byt a prostory náležející k bytu, obytné přívěsy a karavany, ne však auta
- Hotelové pokoje, ubytovny, pokoje sloužící ke krátkodobému ubytování, loď dálkové platby – extenzivní výklad obydlí
- Nařizuje předseda senátu písemným příkazem, který musí být odůvodněn
- Příkaz musí být doručen osobě, u které se DP koná nejpozději do 24 hod po odpadnutí překážky doručení.
- Povinnost předchozího výslechu osoby a povinnost poučení o dobrovolném vydání věci.

Prohlídka jiných prostor a pozemků (§ 82/2)

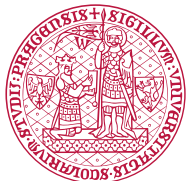
- Důvody stejné nebo obdobné jako u domovní prohlídky
- Prostory nesloužící k bydlení – výrobní provozovny, kanceláře, sklady samostatné garáže apod.
- Nařizuje předseda senátu (samosoudce), v přípravném řízení SZ nebo policejní orgán po předchozím souhlasu SZ (mimo nebezpečí z prodlení) písemným příkazem.

Osobní prohlídka

Osobní prohlídka (§ 82/3,4 TŘ):

- 1) důvodné podezření, že někdo má u sebe věc důležitou pro trestní řízení (§ 82/3 TŘ).
- 2) speciální ustanovení pro osobní prohlídku osob zadržovaných, zatčených, nebo které se berou do vazby – obava, že má u sebe zbraň nebo věc, kterou by mohla ohrozit život svůj nebo jiné osoby (§ 82/4 TŘ).
- 3) nařizuje předseda senátu v přípravném řízení SZ nebo policejní orgán po předchozím souhlasu SZ (mimo nebezpečí z prodlení).
- 4) prohlídku provádí zásadně osoba stejného pohlaví, pokud ji neprovádí lékař.

Stadia trestního řízení

Stadia trestního řízení

Trestní řízení je řízení probíhající podle trestního řádu § 12/10.

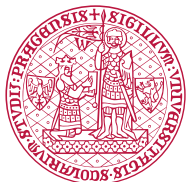
Trestní stíhání je úsek řízení od zahájení trestního stíhání do právní moci rozsudku nebo jiného rozhodnutí.

Přípravné řízení trestní je úsek řízení od záznamu o zahájení úkonu trestního řízení nebo provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů do podání obžaloby

Vyšetřování je úsek trestního stíhání do podání obžaloby (postoupení, zastavení, schválení narovnání, podmíněného zastavení).

Zkrácené přípravné řízení je úsek řízení od záznamu o zahájení úkonu trestního řízení, provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů do podání návrhu na potrestání (nastupuje fáze vyšetřování).

Řízení před soudem je úsek od doručení návrhu na podání obžaloby nebo návrhu na potrestání do vynesení rozsudku nebo jiného způsobu ukončení trestního řízení.

Zkrácené přípravné řízení

Podstatou je rychlé a neformální objasnění bagatelního skutku, o kterém v prvním stupni koná řízení okresní soud s trestní sazbou, jejíž horní hranice nepřevyšuje 3 roky.

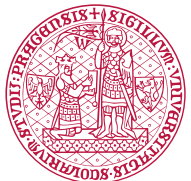
Nemá charakter vyšetřování, trestní stíhání se zahajuje až doručením návrhu SZ soudu na potrestání

Základní lhůta dva týdny včetně doručení návrhu na potrestání, kterou může státní zástupce prodloužit o 10 dnů.

Zpracování záznamu o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158/3 tr.ř., sdělení podezření § 179b/3 tr.ř. jsou základní instrumenty pro ZPŘ.

Koná se zejména v případech, kdy je znám pachatel TČ. (§ 179a/1a), výjimečně i v případech, kdy podezřelý není znám, avšak lze očekávat, že jej bude možné ve lhůtě dvou týdnů zjistit a postavit před soud.

§ 179a/1a – zákon předpokládá vedení ZPŘ, u písm.b) je ponecháno na zvážení OČTŘ, zda povede ZPŘ nebo klasické trestní řízení, pokud v trestním řízení není uplatněn některý z odklonů - podmíněné zastavení tr.st., narovnání.

Zahájení trestního stíhání

Důvody zahájení – vyšší stupeň pravděpodobnosti, že konkrétní trestní čin spáchala určitá osoba.

Obsah výroku (enunciátu) – popis skutku, identifikace pachatele, právní hodnocení skutku.

Obsah odůvodnění – uvedou se základní důvody, které vedly k zahájení trestního stíhání.

Účinky zahájení ve vztahu k obviněné osobě – faktickým seznámením, doručením (náhradní doručení je nepřípustné).

Účinky zahájení z hlediska počátku vyšetřování nastávají vydáním usnesení nikoliv jeho doručením obviněnému. Z pohledu provádění dokazování jsou vyloučeny ty úkony, kterých se může zúčastnit obviněný (případně jeho obhájce).

Doručit obviněnému, SZ (do 48 hod), obhájci (do 48 hod po jeho zvolení nebo ustanovení).

Opravný prostředek – stížnost, uplatnitelná v obecné lhůtě 3 dnů, nemá odkladný účinek.

Změna právní kvalifikace – při zachování totožnosti skutku se provádí upozorněním obviněného do protokolu o výsledku, při prostudování spisu, sepsáním záznamu a jeho založení do spisu.

Vyšetřování

Vyšetřování je stadiem trestního řízení, jehož počátek je spojen se zahájením trestního stíhání podle § 160 odst. 1 nebo s provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů.

Trestní stíhání obviněného pro určitou, zákonem vymezenou (§ 163) kategorii trestných činů je přípustné zahájit trestní stíhání pouze po předchozím udělení souhlasu poškozeného. Bez souhlasu k § 163 je možné trestní stíhání zahájit v případě, kdy následkem je smrt, nebo poškozený pro zbavení způsobilosti nemůže souhlas udělit nebo poškozený je osoba mladší 15 let.

Převážná část důkazů v průběhu vyšetřování se vyhledá a zajistí pro účely jejich provedení před soudem. Klíčovými úkony jsou výslechy svědků a obviněných.

Účast obviněného na vyšetřovacích úkonech **může být** připuštěna

Účast obhájce **musí být** dovolena.

Skončení vyšetřování

Ke skončení vyšetřování se přistoupí uzná-li policejní orgán vyšetřování za skončené.

Po příslušném administrativním zpracování spisu (seřazení, očíslování, opatření obsahem apod.) uvědomí policejní orgán obviněného i jeho obhájce o možnosti prostudovat spis ve stanovené lhůtě

K prostudování musí být poskytnuta přiměřená doba.

Obviněný i obhájce mají právo navrhnout změny a doplnění vyšetřování – PO má právo návrhy odmítnout opatřením – není přípustná stížnost, ale možnost uplatnění § 157a tr.ř.

Postup při nedostavení se obv. nebo obhájce k prostudování – sepíše se protokol p prostudování spisu ve kterém se poznamená, že obviněný ani obhájce se na řádné vyrozumění o možnosti prostudovat spis nedostavili.

Vyšetřování se končí prostudováním spisu, které musí být umožněno jako obviněnému tak obhájci.

Každý obviněný i jeho obhájce mají právo na prostudování spisu o kterém musí být vyrozumění v dostatečném předstihu, min. 3 dny předem.

Návrhy učiněné obv. Nebo jeho obhájce při prostudování spisu může PO zamítnout. Proti zamítnutí je přípustná stížnost, o které rozhoduje SZ, která nemá odkladný účinek.

V případě akceptování návrhů na doplnění vyšetřování je nutné opakovat prostudování spisu.

Rozhodnutí v přípravném řízení

Po skončení vyšetřování předloží policejní orgán spis s návrhem na podání obžaloby státnímu zástupci nebo s návrhem na jiné ukončení přípravného řízení (zastavením trestního stíhání (§ 172), přerušением trestního stíhání (§ 173) nebo postoupením věci (§ 171), které je oprávněn provést v přípravném řízení jenom SZ.

Přerušení trestního stíhání je rozhodnutím tzv. mezitimním, tj. rozhodnutím dočasné povahy. Pominou-li důvody přerušení, v trestním stíhání se dále pokračuje.

O pokračování v trestním stíhání (§ 173 odst. 2) se rozhoduje opět usnesením (*podstatný rozdíl oproti typově stejnému rozhodování před zahájením trestního stíhání - § 159a/4, § 159b) při kterých postačuje formální záznam o pokračování v prověřování*), jinak by nebylo možné provádět procesní (vyšetřovací) úkony jako před přerušením.

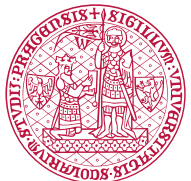
Proti usnesení o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

Proti rozhodnutí o přerušení trestního stíhání není stížnost přípustná.

Obžaloba

- Obžaloba je zvláštním rozhodnutím, rozhodnutím svého druhu.
- Může ji podat jenom SZ , jestliže výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud. SZ vystupuje v postavení tzv. veřejného žalobce, uplatňuje se tak zásada obžalovací.
- O podání obžaloby musí být vyrozuměn obviněný, obhájce a poškozený.
- Obžaloba může být podána výhradně pro skutek, který je definován v usnesení o zahájení trestního stíhání (§ 176/2 TŘ). Žalobním návrhem co do vymezení skutku je vázán i soud.
- Právo SZ i po podání obžaloby dávat pokyny policejnímu orgánu k opatření důkazů pro úspěšné zastupování obžaloby před soudem (§ 179/2 TŘ).
- SZ oprávněn vzít obžalobu zpět (§ 182 TŘ) např. v případě, kdy vyjdou najevo nové skutečnosti – důsledek vrácení věci policejnímu orgánu k došetření.

Hlavní líčení

Co do projednávaného skutku se hlavní líčení řídí žalobním návrhem do rozsahu popsaného skutku.

SZ může vzít žalobu zpět až do doby, než se senát odebere k závěrečné poradě.

Rovnocenné postavení žalobce, obhájce, obviněného – právo předkládat důkazy, navrhopvat provedení, vyjadřovat se k předneseným důkazům.

Lhůta k přípravě na hl. líčení pro SZ, obviněného, obhájce je 5 pracovních dnů., možnost zkrátit jen s jejich souhlasem.

SZ, obhájce, obžalovaný má právo provést důkaz v hlavním líčení sám, za procesní postup je odpovědný soud.

Platí pravidlo nezměnitelnosti soudce (náhradní soudce (§ 197 TŘ)).

Hlavní líčení končí závěrečnými řečmi SZ, poškozeného, zúčastněné osoby, obhájce, zmocněnec poškozeného nebo zúčastněné osoby, OSPM po závěrečné řeči mlad. obhájce a obžalovaný mají právo závěrečné řeči vždy naposled.

Rozhodování v hlavním líčení

Rozhodnutí:

- vrácení věci SZ k došetření (§ 221 TŘ)
- postoupení věci (§ 222 TŘ),
- zastavení trestního stíhání (§ 223 TŘ)
- podmíněné zastavení (§ 223a TŘ)
- schválení narovnání (§ 223a TŘ)
- přerušování trest. stíhání (§ 224 TŘ)
- rozsudek odsuzující (§ 225 TŘ)
- zprošťující rozsudek (§ 226 TŘ)

Opravné prostředky

= slouží k nápravě konkrétního nesprávného rozhodnutí

dělení:

1) **řádné** – lze je uplatnit, dokud rozhodnutí nenabylo právní moci

- stížnost, odvolání, odpor

2) **mimořádné** – lze je uplatnit až poté, co rozhodnutí nabylo právní moci

- dovolání, stížnost pro porušení zákona, obnova řízení

- orgán vyššího stupně přezkoumá rozhodnutí (potvrdí správnost/napraví sám/vrátí k novému projednání)

- nemůže dojít ke zhoršení postavení osoby, které opravný prostředek podala

---

Principy opravného řízení

Zákaz reformace in peius – zákaz změny rozsudku v neprospěch obžalovaného, v případě, že opravný prostředek je podán pouze ve prospěch obžalovaného

Beneficium cohaesionis – tzv. dobrodiní ze souvislosti. Rozhodnutí ve prospěch jiných osob se vydá i v případě, i když tyto osoby nepodaly odvolání.

Autoremedura – o opravném prostředku (zpravidla stížnosti) rozhodne ten orgán, který napadené rozhodnutí vydal, pokud autoremedurou není zasahováno do práv jiných subjektů. Autoremedurou se stížnosti vyhovuje. Protikladem je **devoluce** (devolutivní účinek).

Suspenzivní účinek opravného prostředku znamená, že podání opravného prostředku má odkladný účinek

Odklony v trestním řízení

Jedná se o alternativu standardního trestního řízení.

- I) Podmíněné zastavení trestního stíhání** - rozhodnutí vydává státní zástupce za splnění podmínek:
  - a) jedná se o přečin
  - b) obviněný souhlasí
  - c) obviněný se k činu doznal
  - d) obviněný nahradil škodu
  - e) lze takové rozhodnutí považovat za dostačující

na stanovou dobu a tím dává možnost pachateli, aby osvědčil svou vůli litovat svého činu a vůli po nápravě. Teprve právní mocí rozhodnutí státního zástupce o osvědčení je důvodem k zastavení trestního stíhání. V opačném případě se v trestním stíhání pokračuje.

Nově též – zkušební doba na zdržení se určité činnosti v souvislosti s přečinem a složení peněžité částky

Odklony v trestním řízení

2) **Narovnání** je ve své podstatě dohodou mezi pachatelem a obětí, které státní zástupce schvaluje za podmínek:

- a) jedná se o přečin
- b) je zde souhlas obviněného i poškozeného
- c) prohlášení obviněného, že spáchal skutek
- d) úhrady škody
- e) obviněný složí na účet soudu peněžní částku

Významnou úlohu při sjednávání narovnaní sehraává probační a mediační služba, konkrétně mediátor. Rozhodnutí o narovnaní obsahuje i výrok o zastavení trestního stíhání.

Odklony v trestním řízení

3) Dohoda o vině a trestu – postup, kdy obviněná, poškozený a státní zástupce se dohodnou na návrhu dohody o vině a trestu. Schvaluje soud, vyhláší se rozsudkem. Podmínky:

- a) dostatečně prokázán závěr, že se stal skutek
- b) obviněný dobrovolně prohlásil, že skutek spáchal
- c) důkazy nasvědčují pravdivosti prohlášení obviněného

4) Podmíněné upuštění od podání návrhu na potrestání

5) Odstoupení od trestního stíhání (mladiství)

